

Česká republika je zemí, která využívá jadernou energetiku. Jako taková nese také zodpovědnost za bezpečné nakládání s odpady, které vznikají. Za nejbezpečnější a zároveň technicky realizovatelné řešení, jak nejlépe izolovat tzv. vysokoaktivní odpady od životního prostředí, je i v mezinárodním kontextu hlubinné úložiště.

Hlubinné úložiště musí splňovat přísné požadavky na bezpečnost a technické řešení. Bezpečnostní rozbory musí prokázat, že kombinace inženýrských bariér a velkého bloku stabilní horniny je schopna chránit uložený materiál po dobu statisíců až milionu let. Právě proto hrají důležitou roli v procesu hledání vhodné lokality pro budoucí hlubinné úložiště geologické podmínky a celá řada dalších faktorů.

V České republice je hledáním lokality pro hlubinné úložiště z technického hlediska pověřena státní organizace Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO). Finální lokalitu pro jeho umístění musí potvrdit vláda České republiky. V letech 2019–2020 bylo za účasti expertů z předních vědeckých institucí hodnoceno celkem 9 potenciálních lokalit.

21. prosince 2020 pak schválila vláda České republiky výběr 4 doporučených lokalit pro možné umístění hlubinného úložiště, na které se odborníci nyní zaměří – Březový potok, Horka, Hrádek a Janoch.

Proč byla lokalita Janoch (ETE-jih) vybrána:

- + výborné geologické vlastnosti
- + homogenní hornina
- + v lokalitě nejsou významné vodní zdroje
- + velká pozornost v další etapě prací bude věnována řešení povrchového areálu

Průzkumná území pro zvláštní zásah do zemské kůry

V únoru letošního roku podala na Ministerstvo životního prostředí ČR Správa úložišť žádost o stanovení průzkumných území pro zvláštní zásah do zemské kůry. To ji po určenou dobu bude opravňovat k provádění geologických průzkumných prací ve čtyřech vybraných lokalitách pro možné budoucí umístění hlubinného úložiště. O průzkumná území zažádala Správa do roku 2032.

Cílem je získat podrobnější informace o geologickém složení a o vývoji horninového prostředí čtyř zvažovaných lokalit, aby bylo možné vybrat finální variantu pro umístění hlubinného úložiště radioaktivního odpadu. Lokality byly dříve charakterizovány jen z povrchu, teď je zapotřebí získaná data rozšířit o klíčové informace především z hloubkových vrtů, které poskytnou informace o bezpečnosti horninového masivu z budoucího ukládacího horizontu.

Žádosti se podávají krajským pobočkám Ministerstva životního prostředí ČR, konkrétně odborům výkonu státní správy. Obce, na jejichž území se o průzkumná území žádá, jsou účastníky správního řízení. Geologické průzkumné práce se budou provádět podle schváleného projektu geologických prací, který bude předkládán k vyjádření příslušnému krajskému úřadu.

Probíhající práce

Od jara 2023 probíhají v lokalitách práce v režimu výzkumu, ke kterým není třeba stanovení průzkumných území, jedná se například o geologické mapování. Na všech čtyřech lokalitách se mohou pohybovat skupinky geologů a hydrogeologů z řad České geologické služby, kteří budou mapovat široké okolí lokality. Výzkum se také zaměří na geologickou stavbu až do vzdálenosti 25 km. Využívat se budou drony nebo lehké geofyzikální metody.

Současně s geologickými pracemi probíhá v letošním roce také biologický screening zaměřený na ověření výskytu zvláště chráněných živočichů a rostlin žijících v lokalitách. Biologové se také v současné době pohybují ve všech 4 doporučených lokalitách.